

Odpowiedź na interpelację

DPN-WJP.050.5.2025.AR
3663875.14516376.11779759
Warszawa, 14-03-2025

Dotyczy: interpelacji Posła Artura Łąckiego, znak: K10INT8257, w sprawie zahamowania działań na rzecz poprawy jakości powietrza w Polsce.

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu RP

Szanowny Panie Marszałku,

Poniżej przedstawiam odpowiedzi na poszczególne pytania:

Ad. 1) Jakie działania podejmuje Ministerstwo Klimatu i Środowiska, aby przyspieszyć walkę o czyste powietrze w Polsce?

Dokumentem strategicznym Ministra Klimatu i Środowiska, który określa działania naprawcze do realizacji w perspektywie krótkoterminowej do 2025 r., średnioterminowej do 2030 r. oraz długoterminowej do 2040 r. jest „Aktualizacja Krajowego Programu Ochrony Powietrza do 2025 r. (perspektywą do 2030 r. oraz do 2040 r.)” (aKPOP). Działania tam zapisane są nie tylko spójne z dotychczas realizowaną polityką poprawy jakości powietrza oraz przeciwdziałania zmianom klimatu na poziomie krajowym oraz wojewódzkim i gminnym, ale przede wszystkim określają nowe kierunki działań w tym obszarze.

Przykładowe działania to:

- Wprowadzenie zmian do obowiązujących przepisów określających wymagania jakościowe dla paliw stałych/ustanowienie wymagań dla paliw biomasowych, w tym m.in. w *ustawie o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw* poprzez ustanowienie wymagań jakościowych dla paliw biomasowych, w tym peletu drzewnego stosowanego w sektorze bytowo-komunalnym.
- Utrzymanie najwyższego priorytetu w programach ochrony powietrza i w uchwałach antysmogowych w odniesieniu do obowiązku wymiany pozaklasowych kotłów na paliwa stałe na urządzenia grzewcze spełniające wymagania środowiskowe w połączeniu z równoczesnym przeprowadzeniem termomodernizacji budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej.
- Doprecyzowanie przepisów prawnych w zakresie nadzoru i monitorowania jakości instalacji spalania paliw, przewodów kominowych oraz paliwa stosowanego dla celów grzewczych w obiektach budowlanych.
- Eliminacja pojazdów wysokoemisyjnych z użytkowania oraz kontrola dostępności i ruchu pojazdów spalinowych w strefach szczególnie wrażliwych jak np. miasta.

- Promowanie zmian w otoczeniu regulacyjnym mających na celu likwidację barier inwestycyjno-budowlanych wpływających na dynamikę rozbudowy krajowej sieci gazowej.

Dokument ten ma na celu skoordynowanie działań wynikających z krajowych ram polityki dotyczącej jakości powietrza w powiązaniu z obszarami polityk odnoszących się do sektora bytowo-komunalnego, czystej energii, ciepła oraz odnawialnych źródeł energii, a także transportu. Poniżej link do dokumentu:

<https://www.gov.pl/web/klimat/krajowy-program-ochrony-powietrza>

Na poziomie wojewódzkim Programy Ochrony Powietrza (POP) stanowią podstawowy dokument określający politykę poprawy jakości powietrza na obszarze danego województwa. Celem tworzenia programów ochrony powietrza jest poprawa jakości powietrza i dotrzymanie norm jakości powietrza określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2012 r., poz. 1031) na obszarach, gdzie występują przekroczenia. POP powinny zawierać analizę przyczyn występowania wysokich stężeń substancji oraz wskazywać działania naprawcze mające na celu jak najszybszą ich redukcję do poziomów nieprzekraczających norm. W oparciu o te programy gminy zobowiązane są do wymiany na swoich obszarach określonej liczby źródeł ciepła na paliwa stałe, które nie spełniają określonych norm emisyjnych, w określonych terminach. POP określają trzy główne grupy działań naprawczych ukierunkowanych na poprawę jakości powietrza w strefach, na obszarze których stwierdzone zostały przekroczenia poziomów dopuszczalnych/docelowych wybranych substancji do powietrza:

- Wymiana wysokoenergetycznych źródeł ciepła na paliwa stałe.
- Kontrole przestrzegania przepisów wynikających z wymagań uchwał antysmogowych oraz kontrole w zakresie spalania odpadów.
- Działania o charakterze informacyjnym i edukacyjnym.

Integralną częścią POP mogą być plany działań krótkoterminowych, wdrażane w sytuacjach wystąpienia ryzyka lub przekroczenia poziomów dopuszczalnych/docelowych, informowania społeczeństwa lub alarmowych w strefach.

Kolejnym narzędziem na szczeblu samorządowym są tzw. uchwały antysmogowe. Zgodnie z art 96 ustawy PoŚ [4], Sejmik województwa może, w drodze uchwały, w celu zapobieżenia negatywnemu oddziaływaniu na zdrowie ludzi lub na środowisko, wprowadzić ograniczenia lub zakazy w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw.

Przed administracją rządową oraz administracją samorządową stoi nowe wyzwanie związane z wejściem w życie nowej dyrektywy w sprawie jakości powietrza i czystszej powietrza dla Europy. Dyrektywa (UE) 2024/2881 weszła w życie 10 grudnia 2024 r. i państwa członkowskie mają 2 lata na transpozycję przepisów dyrektywy do prawodawstwa krajowego.

Dyrektywa wprowadza od 2030 r. zaostrzone wartości dopuszczalne dla zanieczyszczeń, w tym dla pyłu zawieszonego PM₁₀ z 40 do 20 (średnia roczna z obecnych 40 do 20 µg/m³), PM_{2,5} (średnia roczna z 25 do 10 µg/m³), NO₂ (średnia roczna z 40 do 20 µg/m³) i benzo(a)pirenu (poziom dopuszczalny 1,0 ng/m³, zamiast obecnego mniej ostrego poziomu docelowego 1 ng/m³). Wprowadza także nowe poziomy informowania dla pyłu zawieszonego PM₁₀, PM_{2,5} oraz SO₂ i NO₂ a także poziomy alarmowe dla pyłu zawieszonego PM₁₀ i PM₅.

W ramach prac związanych z implementacją wymagań ww. dyrektywy do polskiego prawa przeanalizowane zostaną obowiązujące przepisy określające krajowy system oceny i zarządzania jakością powietrza, a następnie przygotowane zostaną kompleksowe

propozycje przepisów, które pozwolą na skuteczne wdrożenie nowych wymagań oraz osiągnięcie zaostrożonych standardów jakości powietrza w wyznaczonym terminie.

Przygotowany zostanie również nowy Krajowy Plan Ochrony Powietrza wyznaczający działania na poziomie krajowym w celu osiągnięcia nowych norm jakości powietrza.

Ad. 2) Czy rząd planuje powrót do szerokiego wsparcia dla wymiany źródeł ciepła w gospodarstwach domowych?

31 marca br. ruszy nowa odsłona programu „Czyste Powietrze”, który stanowi wsparcie do wymiany starych pieców oraz docieplenia domów jednorodzinnych. Kluczowe reformy w Programie obejmą:

- uwzględnienie podziału przedsięwzięć w zależności od zapotrzebowania budynku na energię użytkową,
- aktualizację progów dochodowych w poszczególnych grupach dofinansowania,
- wprowadzenie obowiązkowej wizyty eksperta na etapie przygotowania audytu oraz wymogu sporządzenia świadectwa charakterystyki energetycznej po zakończeniu przedsięwzięcia,
- limity dotacji na poszczególne kategorie kosztów,
- wprowadzenie mechanizmu operatorów w programie, odpowiedzialnych za pomoc potencjalnym beneficjentom w trzecim, najwyższym poziomie dofinansowania.

Ogólnopolski system operatorów ma celu przede wszystkim wsparcie mieszkańców o najniższych dochodach oraz walkę z ubóstwem energetycznym. Osoby te w sposób szczególny narażone są na działania nieuczciwych firm, a dodatkowo zmagają się z wykluczeniem cyfrowym. Gmina jako instytucja zaufania publicznego najbliższa obywatelom, powinna w pierwszej kolejności uczestniczyć w obsłudze Programu „Czyste Powietrze”. Pomoc operatorów pozwoli na uniknięcie najczęstszych błędów w składanych wnioskach, co przyspieszy ich rozpatrywanie oraz usprawni wypłatę dofinansowania. Nabór na operatorów gminnych został już uruchomiony 7 marca br.

Ad. 3) Czy resort rozważa zaostrożenie norm jakości węgla i drewna opałowego w celu ograniczenia emisji zanieczyszczeń?

W 2024 r. Minister Klimatu i Środowiska wydał wspólnie z Ministrem Przemysłu rozporządzenie w sprawie wymagań jakościowych dla paliw stałych [1], które wprowadza nowe parametry jakościowe paliw przeznaczonych do sprzedaży w sektorze bytowo-komunalnym.

W przepisach wprowadzono zmianę nazewnictwa niektórych sortymentów paliw, tak aby nie wprowadzała w błąd, oraz rozłożono w czasie zaostrożenie wymagań - parametrów jakościowych zawartości siarki całkowitej, zawartości popiołu, zawartości wilgoci całkowitej oraz wartości opałowej, czyli tych parametrów, które mają kluczowe znaczenie w ograniczeniu emisji zanieczyszczeń powietrza ze spalania paliw stałych do celów grzewczych w sektorze bytowo-komunalnym.

Wprowadzono daty graniczne obowiązywania parametrów jakości paliw stałych, które nie będą mogły po tym terminie być wprowadzane do sprzedaży i obrotu.

Obecnie prowadzone są prace nad rozporządzeniem w sprawie wymagań jakościowych dla biomasy pozyskanej z drzew i krzewów wprowadzanej do obrotu lub obejmowanej procedurą celną dopuszczenia do obrotu w postaci brykietu lub peletu [2].

Projekt rozporządzenia jest na końcowym etapie, 4 lutego 2025 r. został skierowany do notyfikacji technicznej KE, która potrwa do 5 maja 2025 r. Rozporządzenie wejdzie w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Poza określeniem wymagań jakościowych dla tych paliw rozpoczęto prace nad ustanowieniem kompleksowego systemu monitorowania i kontrolowania jakości paliw stałych z biomasy, w tym ustanowienie metod kontroli paliw, poboru próbek i metod badania jakości paliw oraz wzoru świadectwa jakości. 20 stycznia br. w wykazie prac legislacyjnych Rady Ministrów pojawił się projekt ustawy o zmianie ustawy o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw oraz ustawy o Krajowej Administracji Skarbowej (UD186). W ramach projektu ustawy planowane jest m.in. wprowadzenie systemu kontroli i monitorowania jakości paliw z biomasy, a więc obowiązku wystawiania świadectw jakości tych paliw przez producentów oraz obowiązku i zasad prowadzenia kontroli ich jakości przez m.in. inspekcje handlowe.

Ad. 4) Jakie działania są podejmowane w zakresie kontroli spalania odpadów i paliw złej jakości?

Ministerstwo Klimatu i Środowiska pracuje nad przygotowaniem praktycznego podręcznika dla gmin w zakresie prowadzenia kontroli palenisk domowych oraz realizacji uchwał antysmogowych.

W podręczniku zebrane zostaną dobre praktyki, w tym wnioski i zalecenia z dotychczas przeprowadzanych kontroli z przestrzegania przepisów uchwał antysmogowych. Będzie zawierał przykłady metod poboru prób paliw do badań, przykład rejestru zgłoszeń dotyczących możliwych naruszeń w zakresie przestrzegania uchwały antysmogowej oraz zakazu spalania odpadów w instalacjach i na powierzchni ziemi, czy też listy kontrolnej prowadzenia kontroli krok po kroku.

Praktyczna wiedza zawarta w podręczniku stanowić będzie wsparcie gmin w prowadzeniu kontroli palenisk domowych oraz realizacji uchwał antysmogowych, co przeloży się na poprawę jakości powietrza w Polsce.

Zakończenie prac nad podręcznikiem planowane jest w III/IV kwartale 2025 r. Niezwłocznie po przygotowaniu publikacji zostanie ona przekazana do urzędów marszałkowskich oraz wszystkich gmin w Polsce.

Z wyrazami szacunku

Z up. Ministra

Krzysztof Bolesta
Sekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/

[1] Rozporządzenie Ministra Przemysłu oraz Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 4 listopada 2024 r. w sprawie wymagań jakościowych dla paliw stałych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1618).

[2] Rozporządzenie Ministra Klimatu w sprawie wymagań jakościowych dla biomasy pozyskanej z drzew i krzewów wprowadzanej do obrotu lub obejmowanej procedurą celną dopuszczenia do obrotu w postaci brykietu lub peletu (poz. 1228 w wykazie prac legislacyjnych Ministra Klimatu i Środowiska).

Do wiadomości:

Departament Spraw Parlamentarnych, KPRM